

PER QUÈ LA REPÚBLICA NO VA PODER SOBREVIVRE

Gemma Tribó Traveria

Durant els llargs anys de dictadura, la memòria de la Segona República o bé era inexistent o bé es recordava com un període de greus disturbis i

1936, va organitzar una columna de voluntaris que va embarcar en el destructor *Miranda* per defensar Palma de Mallorca i que, retornat a Mo-

Federació Obrera

La II República

de violència. La versió “oficial” de la història dels vencedors de la guerra va negar la Segona República i, encara pitjor, en va manipular la memòria. La por i la repressió eren més que suficients per garantir-ho.

Però els pobles i les persones tenim dret a conèixer la nostra història sense manipulacions, no per venjar-nos, sinó per retre justícia als qui la història, tergiversada per la Dictadura, ens ha presentat de manera negativa, quan molts d’ells l’únic que varen fer va ser defensar els valors de la democràcia i la Segona República.

Comencem a comprendre que per consolidar els valors de la democràcia hem de demanar la revisió al judici de Lluís Companys. A escala local, hauríem de fer l’esforç de mirar endarrere sense ira i restituir figures com la d’en Miquel Torelló, que des de la Federació Obrera, l’agost del

lins de Rei el mes de setembre, es va tornar a enrolar i el mes d’octubre va morir en defensa de la República al front d’Osca. O restituir la figura de l’alcalde Jaume Font Guitart, més conegut com *Picaron*, que en el moment de la insurrecció feixista era la

A escala local, hauríem de fer l’esforç de mirar endarrere sense ira i restituir figures com la d’en Miquel Torelló.

primera autoritat municipal i president de la Federació Obrera. En aquells moments, va demanar prudència i moderació als diferents grups polítics i va ser un home valent que va arriscar la seva vida per defensar-ne d’altres, fets que la por, la repressió, la delació i la ignomínia de la postguerra han tergiversat o amagat i han evitat que els vilatans ho poguéssim conèixer.

Cal recordar la Segona República

per construir entre tots una visió històrica més d'acord amb la realitat i amb els valors democràtics i pacífics que la República va defensar, i restituir el bon nom de les persones que amb la seva generositat i compromís la varen defensar.

La Segona República va arribar el 14 d'abril de 1931 de manera pacífica, a través d'unes eleccions municipals que a les grans ciutats varen guanyar les forces republicanes. La gent senzilla, els treballadors, les classes populars ho varen celebrar

La gent senzilla, els treballadors, les classes populars ho varen celebrar alegres al carrer, amb manifestacions de joia i ambient festiu.

alegres al carrer, amb manifestacions de joia i ambient festiu. La República simbolitzava l'esperança de canvi i de millora per a aquests sectors socials.

Testimoni de Miquel Tribó l'abril de 1931. "El 14 d'abril del 1931 va ser un gran dia, un dia extraordinari per a tots els estudiants de Lleida. Tots els estudiants i les dues escoles de magisteri ens manifestàrem junts

—gairebé un miler— pels principals carrers, portant diverses fotos del rei sostingudes amb canyes i cantant-li les absoltes. Havíem despenjat les fotografies de les aules. La desfilada

Ben aviat es manifestaren diverses dificultats. La manca de cultura democràtica feia difícil l'estabilitat dels governs de coalició.

per Lleida es feia tot cantant un rèquiem a la fotografia del rei, que presidia la comitiva". Què va passar perquè només 5 anys després d'aquestes manifestacions d'alegria, la Segona República s'hagués de defensar amb armes d'un cop d'estat militar que va conduir a la terrible guerra fratricida de tres anys?

La Segona República va néixer en un moment de crisi econòmica internacional (crac del 1929, ensorrada de la Borsa) i en un moment en què a la ciutat de Barcelona s'havien acabat les grans obres públiques (Exposició Internacional del 1929, construcció del metro...), fets que van crear una gran borsa d'aturats, en un context on no existia el subsidi d'atur ni les proteccions socials de què gaudim ara.

El president Macià, al balcó de l'ajuntament de Molins de Rei

Placa commemorativa del 75è aniversari de la II República.

La II República

Els primers dos anys de vida de la Segona República van ser relativament estables: en un primer moment varen governar en aliança republicans, socialistes i radicals, i es varen anar dibuixant les línies bàsiques del programa de reforma i canvi:

Constitució, que es basava en la separació Església/Estat

Impuls a l'educació: construcció d'escoles, ensenyament innovador i laic

Reforma agrària (latifundisme) / a Catalunya: Llei de contractes de conreu (parcers, rabassaires...)

Primer Estatut d'Autonomia i recuperació de l'autogovern

Vot femení (polèmica dreta/esquerra)

Però ben aviat es manifestaren diverses dificultats. La manca de cultura democràtica feia difícil l'estabilitat dels governs de coalició. Els radicals passaren a l'oposició el mateix desembre de 1931 i les relacions socialistes-republicans eren difícils en temes com la reforma educativa i la reforma agrària. Manuel Azaña va preferir l'aliança amb els socialistes, abans que acceptar les exigències dels radicals, com a camí per estabilitzar la vida política de la República. Aquesta opció, però, va disminuir el suport que alguns sectors de les classes mitjanes havien atorgat a la Re-

pública.

Entre alguns sectors de les classes populars, que eren la base social de la Segona República, es prioritzaven plantejaments revolucionaris, o, expressat d'una altra manera, es feia passar al davant la ideologia i no s'acceptava la concreció en accions polítiques de la ideologia, s'exigia el tot. Això ho posava molt difícil a la República i no deixa de ser una manifestació més de la falta de tradició democràtica. Alguns sectors no acceptaven el parlamentarisme, no entenien la via política i aquesta ac-

És a dir, que en algun moment o un altre, totes les forces polítiques que donaven suport a la República varen donar símptomes d'immaduresa política.

titud dificultava la convivència. En tenim exemples com l'aixecament de l'Alt Llobregat de 1932, les insurreccions camperoles andaluses del 1933, els fets d'octubre de 1934 a Catalunya i Astúries... és a dir, que en algun moment o un altre, totes les forces polítiques que donaven suport a la República varen donar símptomes d'immaduresa política.

Entre els sectors més influents de la societat i amb més poder econòmic (empresaris, homes de negocis, terratinents, l'Església i l'exèrcit) es van començar a explicitar de manera molt agressiva posicions antirepublicanes. La CEDA, Confederación Española de Derechas Autónomas, creada el

A partir del febrer del 1936 forcen la desestabilització de la República i recolzen un possible cop d'estat militar de l'exèrcit.

1933, va començar a construir tòpics ideològics, como ara "defender la civilización cristiana", que varen cohesionar la dreta contra la República. L'opció pel cop d'estat militar es va manifestar l'agost de 1932, amb el fallit aixecament del general Sanjurjo. Però en recuperar el poder per la via electoral, tal com succeí

PER QUÈ LA REPÚBLICA NO VA PODER SOBREVUIRE

Gemma Tribó Traveria

en les controvertides eleccions de 1933, amb l'abstenció dels anarquistes i el vot femení, la dreta va semblar que es contenia.

Quan el febrer de 1936, la dreta perd el poder, els seus dirigents, afiliats i votants promouen sense cap mena de pudor la violència. A partir del febrer de 1936 forcen la desestabilització de la República i abonen un possible cop d'estat militar de l'exèrcit. Al mateix temps, les forces antisistema de l'extrema dreta, de caràcter netament feixista, s'apropien de la CEDA i cometes actes de violència, sobretot a Madrid, amb diversos assassinats, com el del coronel Castillo.

Gemma Tribó lliura una placa commemorativa a un antic soci de la Federació Obrera.

En aquest context tan difícil s'ha de recordar que la Segona República no va consentir cap brot de violència, ni de dreta ni d'esquerra, perquè fins al cop d'estat del juliol de 1936, les

La causa del perquè la Segona República no va poder sobreviure va ser l'opció d'uns quants militars feixistes amb la violència com a mecanisme per reconquerir el poder polític.

manifestacions més extremes de violència varen ser durament reprimides per l'exèrcit de la República i, sovint, amb episodis tràgics i molt sagnants.

La causa del perquè la Segona República no va poder sobreviure va ser l'opció d'uns quants militars feixistes amb la violència com a mecanisme per reconquerir el poder polític. Òbviament, el comportament antidemocràtic i antiparlamentari de la dreta i de l'extrema dreta hi van ajudar. La victòria de les esquerres, el febrer de 1936, en el context d'una Europa on el feixisme avançava a

passos de gegant, ajuda a entendre però mai justifica que l'extrema dreta estigués exasperada.

La sublevació militar del juliol de 1936 va minar la capacitat de l'Estat i del Govern per mantenir l'ordre. L'estocada de mort que van donar a la República va ser des dels mateixos aparells de l'Estat que l'havien de

defensar, que trencaren el jurament de fidelitat a la Constitució en aixecar-se en armes el juliol del 1936. El cop d'estat no va triomfar, però la violència desfermada per totes bandes, ofensiva o defensiva, va provocar de manera directa la guerra civil de tràgica memòria, de la qual també haurem de recuperar la memòria, per molt dolorós que algun episodi pugui ser.

Després de tants anys de mentida i tergiversació s'han de denunciar amb veu alta les actuals revisions històriques que donen una visió benevolent de la dictadura i una imatge negativa de la Segona República, a qui atribueixen el seu propi fracàs. La República, que era certament fràgil, va fracassar perquè els militars insurrectes, ajudats per les forces d'extrema dreta i amb la connivència de grups que controlaven el poder econòmic, no la van deixar sobreviure i van optar per l'assassinat i la violència per defensar els seus interessos, en lloc de fer-ho a través de la via de-

Acte celebrat el 7 de maig de 2006 a la Federació Obrera en commemoració del 75è aniversari de la proclamació de la República.

mocràtica i parlamentària.

El que s'ha exposat és prou clar i contundent per convenir que cal recuperar la memòria històrica de la Segona República, però hi ha algunes raons per confirmar-ho:

1. Cal recuperar la memòria històrica de la Segona República per recordar el precedent democràtic més recent del nostre país, tal com varen reivindicar els consellers Saura i Bargalló a l'acte en memòria de la República, i va manifestar el mateix president Maragall en dir que som hereus dels valors democràtics de la Segona República.

2. Recuperant la seva memòria històrica evitem l'oblit i la negació d'uns moments d'esperança col·lectiva que ens serveixen de reflexió, i lluitem contra la manipulació que va cometre la dictadura franquista d'aquest període històric i contra les noves manipulacions dels senyors de la FAES i els seus corifeus.

3. Recuperar la memòria històrica d'aquell moment d'esclat d'esperances col·lectives ens ajuda a valorar el que va representar la Segona Re-

pública en llibertats, modernització i progrés.

4. La Segona República és l'estat que va permetre a Catalunya la recuperació del seu autogovern i que va aprovar el primer Estatut d'Autonomia.

5. Globalment, l'avenç democràtic de la Segona República no es va tornar a assolir fins a la recuperació de la democràcia, el 1978.

Ens cal mantenir viva la memòria de les llibertats i de la democràcia que va representar aquell període. Desitjo que la recuperació de la memòria

Diàleg, únic camí per foragitar l'autocomplaença amb la pròpia ideologia, únic camí per ser valents i generosos i no caure en actituds sectàries.

sigui àmbit de reflexió que serveixi per enfortir la democràcia. Hem d'estar convençuts, a hores d'ara, que només s'avança amb diàleg, diàleg i diàleg, únic camí per foragitar l'autocomplaença amb la pròpia ideologia, únic camí per ser valents i generosos i no caure en actituds sec-

PER QUÈ LA REPÚBLICA NO VA PODER SOBREVIVRE

Gemma Tribó Traveria

tàries.

Vivim i convivim en un món divers i cal que ens escoltin i ens respectin, però també cal escoltar i respectar els altres. Només amb el diàleg profund, que inclou el respecte a l'altre

La solidaritat dels pobles, que no dels estats, sí que va existir i mai no estarem prou agraïts als homes i les dones que, d'arreu del planeta, varen venir a defensar la Segona República.

al mateix temps que reivindica la pròpia dignitat, es podrà acabar amb les actituds violentes, o simplement amb actituds que denoten immadura democràtica perquè, encara ara, en lloc del diàleg fraternal es practica la política del tot o res, i aquest no és un camí que pugui ajudar a millorar el nostre autogovern i la convivència.

La Segona República no ha estat manipulada únicament per la dictadura franquista; l'Europa democràtica de 1936 va abandonar-la a la seva sort amb la creació dels comitès de neutralitat i de no-bel·ligerància. La solidaritat dels pobles, que no dels estats, sí que va existir i mai no estarem prou agraïts als homes i les

dones que, d'arreu del planeta, varen venir a defensar la Segona República i es van incorporar a les Brigades Internacionals. Però les potències democràtiques es varen tornar a oblidar de la Segona República l'any 1945, quan van permetre la legitimació de la dictadura franquista, perquè era el camí que marcava la política del Pla Marshall i era la via política que es va manifestar poc després amb la Guerra Freda.

Així, la Segona República, i sobretot els homes i les dones que varen marxar a l'exili i participaren en els moviments de resistència contra el feixisme a la Segona Guerra Mundial i contra el franquisme, foren manipulats, oblidats i derrotats dues vegades, el 1936 i el 1945, quan després d'alliberar Europa del feixisme ha-

Està bé que fem justícia i que recordem els exiliats republicans i els presos polítics del franquisme, i els restituïm la seva dignitat.

gueren de viure un llarg exili, mentre la dictadura franquista es consolidava amb la connivència de les democràcies europees i el silenci de la comunitat internacional.

Recuperar la memòria ens ha de ser-

La II República

Familiars i amics dels fundadors de la Federació Obrera

PER QUÈ LA REPÚBLICA NO VA PODER SOBREVUIRE

Gemma Tribó Traveria

vir perquè mai més es donin situacions com aquestes, per enfortir els valors democràtics, per evitar noves formes polítiques autoritàries i antidemocràtiques. Està bé que fem justícia i que recordem els exiliats republicans i els presos polítics del franquisme, i els restituïm la seva digni-

tat. Però, al mateix temps que fem això, hem de saber reinterpretar el passat històric per alliberar-lo de les manipulacions de les forces polítiques antidemocràtiques i per evitar que una visió instrumentalitzada de la història serveixi per manipular el nostre present polític.

La II República